

# *Amathes ashworthii* Dbld. och dess former i Europa.

Av

FRITHIOF NORDSTRÖM.

Med 3 planscher och flera textfigurer.

*Amathes ashworthii*, först beskriven som egen art, har senare av flera författare betraktats som ras av *candellarum*. Den förste som publicerat en tanke i den riktningen synes vara Herrich-Schäffer, som enligt Barret (4) redan 1862 i Zoologist framhöll dess affinitet med *candeli-segua* (*candellarum*). Staudinger (30) anser det möjligt, att *ashworthii* är en utvecklingsform, »species darwiniana» av *candellarum*. Samma fundering har även Gardner (12). Han anser visserligen *ashworthii* vara en god art men säger det vara möjligt att dennas närmaste stamfader kan vara den kontinentala *candellarum*. Tutt (33) räknar *ashworthii* som den brittiska varieteten av *candellarum*. Barret (4) däremot kan ej se någon anledning att koppla ihop dem, »the bear no resemblance to each other»; men han kan tänka sig *ashworthii* identisk med *simplonia*, såvida icke båda dessa äro lokalformer av *decora!* [*simplonia* är en *Agrotis*, *decora* en *Euxoa*.] Spuler (28) delar Tutts åsikt, Culot (6) och Rebel (28) luta också däråt, South (33) tar ej ståndpunkt, Staudinger (37), Hampson (17), Warren (42) samt Corti och Draudt (5) behandla *ashworthii* och *candellarum* som skilda arter, Staudinger är dock fortfarande oviss, om ej *ashworthii* bör anses som subspecies. Meyrick (22) slutligen skriver resolut »*ashworthii* (*candellarum*).»

Lederer (21) och Aurivillius (1) torde vara de första som undersökt hanens genitalklaffar hos *candellarum* men Pierce (27) har som den förste jämfört dessa och andra delar av den hanliga genitalapparaten hos båda »arterna». Pierce säger sig i dessa organ ej kunna se någon skillnad mellan de två. Petersen (26) har kommit till samma resultat. De teckningar jag själv gjort av *candellarum* efter preparat från svenskt och tyskt material visa största överensstämmelse med Pierces figur av de hanliga genitalorganen hos *ashworthii* men i saknad av tillräckligt material av den senare har jag ej kunnat göra direkta jämförelser. Den framstående tyske lepidopterologen G. Warnecke har haft vänligheten att på min önskan låta föranstalta ännu en jämförande genitalunder-



sökning och meddelar (in litt. 20.6. 43), att han och H. Albers (vilken gjort preparaten) kommit till det resultatet, att där finnes en liten konstant skillnad i hanens genitalapparat hos de båda formerna men ej tillräckligt stor för att till arten skilja dem. Även den kände franske Agrotidspecialisten Charles Boursin har meddelat Warnecke, att han anser dem för en art. Detta framgår även av den av Boursin genomsedda avdelningen Agrotidæ i den av O. Bang-Haas utgivna (på grund av kriget ännu ej färdiga) katalogen (3). Jag ansluter mig med gott samvete till samma åsikt, desto mer som jag ej heller hos larven el. puppan kunnat finna någon skillnad mellan de båda underarterna. Alla beskrivningar och bilder jag sett av larv och puppa av *ashworthii* passa precis lika bra på det tyska och svenska material jag själv haft av *candellarum*.

Då nu de båda namnen gälla samma art och *ashworthii* är det äldsta, måste *candellarum*, ehuru betecknande den säkerligen fylogenetiskt äldre formen, betraktas som underart. Ett namn äldre än dessa båda finnes visserligen för *candellarum* men det kan av nomenklatoriska skäl ej godtagas. Se nedan.

#### 1. *Amathes ashworthii* Dbl.

Det var i subarktisk tid, för omkr. 9000 år sedan, då England och Skandinavien voro landfasta med den mellaneuropeiska kontinenten och den postglaciala värmetiden började (julitemperaturen i Sydsverige 10—12°), som *candellarum* (jämte så många andra) på sin väg från orienten nådde Skandinavien och Britannien. I England har den senare fått sina existensmöjligheter försämrade (postglaciala klimatförsämringen), dragit sig ytterligare västerut och slutligen funnit en sista fristad i North Wales. Där är dess förekomst nu inskränkt till ett litet område inom de värmeabsorberande kalkrika kullarna och fjällbranterna nära kusten i en av Englands nederbördsrikaste trakter.<sup>1</sup> Där har den under tidernas lopp ombildats i en lokalform, som i vissa avseenden konstant skiljer sig från den på kontinenten förekommande *candellarum*.

Den upptäcktes först vid Llangollen 1853 av J. Ashworth och av Doubleday fick den 1855 (8, p. 4749) sitt namn efter upptäckaren. Strax förut hade Stainton (35) omnämnt den under namnet *Spaelotis vallesiaca* H.-S., med vilken schweiziska art han förväxlat den. Han gav även en färglagd, ej alltför dålig bild i litografi av arten.

Urbeskrivningen lyder enligt Tutt (33): »*Alis anticis cinereis, strigis tribus denticulatis atris, macula quadrata nigra inter stigmata, posticis fuscis* (Exp. alar. 1 unc. 5—8 lin.).» »Anterior wings cinereous, powdered with black atoms, with three denticulated strigae arising from black spots on the costa; one near the base, a second before, and a third beyond

<sup>1</sup> Dessa berg ha en gång i tiden hängt ihop med de skandinaviska bergen genom den s. k. kaledoniska kedjan. Där förekommer även alpina växter, som visa hän till Norges flora. (J. F. Nyström i Nordisk Familjebok 1918.)